ſer creydo, a menor de la prouar (6) el meſmo, o aquellos que eſtableſcio por ſus herederos. E ſi por ventura, el padre non dixeſſe en ſu teſtamento razon cierta, por que deſeredaua a los que deſcienden del, o por que non fazia enmiente dellos (7) en ſu teſtamento, non la podria deſpues moſtrar (8) el heredero, nin deue ſer oydo ſobre eſta razon; maguer diga, que el prouara contra el fijo, que erro en tal manera contra el padre, por que deuia ſer deſeredado: ante dezimos, que el fijo deue auer la heredad de ſu padre; e el otro eſtraño, que fue eſcrito en el teſtamento, non deue auer ninguna coſa.

L E Y XI.

Por quales razones puede el fijo deſeredar al padre, de los bienes que ouieſſe apartadamente; e por quales non.

OCho razones ſon ciertas, por que los fijos pueden, por qualquier dellas, deſeredar ſus padres, e ſus madres, o los parientes de quien deſcienden, de aquellos bienes que fueron ſuyos propiamente. E pues que en las leyes ante deſta moſtramos las razones por que los padres pueden deſeredar los fijos, porende conuiene que moſtremos, quales ſon eſtas ocho razones. E dezimos, que la primera razon es: ſi el padre ſe trabaxa de la muerte de ſu fijo, acuſandole que auia fecho tal yerro, por que deue morir, o perder algun miembro; (1) fueras ende, ſi la acuſacion

(6) *De la probar.* Vide, quæ dixi *in leg. 8. ſupra eod.* & eſt liquido probanda ingratitudo, *ut in dict. leg. fin. C. de ſecund. nupt.* ubi Bald. quòd non poſsit in defectum probationis deferri juramentum, ex quo lex exigit liquidam probationem: & ratio hujus leg. eſt ideò, quia filii habent legitimam à lege: & ideò eſt probanda: & non ſtatur ſolo dicto teſtatoris, aliàs verò ſtaretur etiam ſine alia probatione, ut *in leg. divi.* & ibi Bart. *ff. de adimen. lega.*

(7) *O porque non fazia enmiente dellos.* A contrario ergò ſi præteritio fieret cauſa legitima ingratitudinis inſerta, teneret teſtamentum, & probata cauſa filius excluderetur, vide per gloſſ. *in authent. de hæred. & falcid. §. exhæredatos*, & formam apponendi cauſam in præteritione ponit Bald. *in authent. ex cauſa, colum. 6. C. de liber. præte.* ut ſi teſtator dicat, talem filium meum ideò non inſtitui, quia me vulneravit: vel ſi dicat, ideò eum prætereo, vel non inſtituo, neque exhæredo, quia, &c. ſi enim apponeret verba privativa, tunc eſſet exhæredatio, & non præteritio, & cùm iſta L. partitarum indiſtinctè loquatur, videtur, quòd etiam hoc procedat, etſi filius in poteſtate ſit præteritus: dummodò cauſa legitima præteritionis inſeratur, gloſſ. tamen *in dict. §. exhæredatos*, ſuper verbo *noluit*, tenet contrarium in filio in poteſtate: imò, quòd teſtamentum, ipſo jure, non valeat, ſi prætereatur filius in poteſtate etiam cauſa expreſſa, quam gloſ. ad hoc dicit ſingularem Alexand. *in dict. authent. non licet, colum. 4.* ubi dicit, hanc eſſe communem opinionem: licèt aſſerat benè eſſe fatendum, ſecundum Angel. ibi, & Paul. de Caſt. *in authent. ex cauſa C. de liber. præter. & in leg. 3. eod. titul.* quod ſi cauſa expreſſa in præteritione probaretur, excluderetur filius à jure dicendi nullum: ſicut excluditur à querela, quando probatur cauſa expreſſa in exhæredatione: vide ibi latè per Alexand.

(8) *Non la podria deſpues moſtrar.* Nota benè ad id, quòd dixi *in leg. 8. ſupra eod. in gloſſ. 1.* & adde *in authen. ut cum de appellat. cognoſci. §. ſive igitur*, quid autem ſi nullo condito teſtamento, pater decedat: an ingratitudo probata per ſuccedentes ab inteſtato repellet filium integratum à ſucceſsione inteſtati? Iſta L. non aperit, quia loquitur, quando fuit conditum teſtamentum, & in eo non fuit ſervata forma in exhæredatione, vel præteritione filii, quo caſu vult, quòd licèt res reducatur ad cauſam inteſtati, filius ſuccedat patri, & non hæres ſcriptus, quando verò non fuit à patre factum teſtamentum, ſed deceſsit ab inteſtato, L. iſta nihil dicit, quo caſu videtur dicendum, quòd ſi ingratitudo poſsit probari per ſuccedentes ab inteſtato, repelletur filius: ſicut etiam repelleretur frater, in ſucceſsione ab inteſtato fratris, ingratitudine probata, ut *infra eod. L. 12. in fin.* & iſto caſu ſalvari poteſt dict. Angel. *in §. ingratitudinem, in authen. de nupt.* de quo dixi *ſupra eod. in leg. 8.* in contrarium tamen facit, *L. omnimodò, C. de inofficio. teſtament.* ubi habetur expreſsè, quòd ingrati non repelluntur à ſucceſsione, niſi teſtator eos exhæredaverit: nam ſi nullam eorum, quaſi ingratorum, fecerit mentionem: non licebit ejus hæredibus, ingratos eos nominare, ſed poteſt reſponderi, quòd illa L. ſimiliter loquitur, quando fuit conditum teſtamentum: & non loquitur, quando ſucceditur ab inteſtato, quia teſtator non fecit teſtamentum: licèt adhùc poſſes intrare, ſi filius non repellitur à ſucceſsione, redacto teſtamento, in quo filius non fuit ritè exhæredatus ad cauſam inteſtati, & ſic in caſu, quo pater oſtendit ſigna ingratitudinis, ut *in leg. ſi defunctus, C. de ſuis, & legiti. hæred.* à fortiori non debet excludi, quando nulla mentio facta fuit, neque exhæredationis, neque ingratitudinis. Item quòd id, quod L. duodecima ſtatuit in fratre, non videtur extendendum ad filios, ſeu alios deſcendentes, ſeu aſcendentes, quibus debetur legitima, & hæreditas eſt eis, quaſi debita, *L. ſcripto, ff. unde liberi*, & inter quos eſt major pietas, quàm inter fratres, & iſtud videtur tenendum tamquam æquius, & verius.

L E X XI.

Hæc lex ponit octo caſus ingratitudinis, quibus filius poteſt parentem exhæredare: & habuit ortum *ab authent. ut cum de appell. cognoſ. §. & hoc quidem.*

(1) *O perder algun miembro.* Hoc non dicitur *in §. ſive igitur, in authet. ut cum de appellatio. cognoſ.* à quo iſta L. ſumpta eſt, ſolùm dicitur, ſi parentes liberos in interitum vitæ tradiderint, unde tu nota iſtam L. in hoc, & ad id, quod dixi *in leg. 4. ſupra eodem.* An verò etiam ſit juſta cauſa exhæredationis in filio contra parentem, ſi parens eum criminaliter de gravi crimine accuſaverit, inferente exilium, vel infamiam, licèt non poſsit ſequi mors, vel membri mutilatio: prout etiam habetur in filiis ſupra eodem, *in dict. leg. 4. & in §. cauſas, in authent. ut cum de appellation. cognoſ.* videtur, quòd ſic ex natura correlativorum: nam pater, & filius ſunt correlativa, quia non poteſt ſtare unum ſine alio, quæ eſt regula cognoſcendi correlativa, ut tradit Jaſon *in leg. 4. §. cato. colum. 19. ff. de verborum obligatio.* ubi ponit exemplum de patre, & filio: & domino, & ſervo: & etiam in pœnalibus, & in correctoriis ſit extenſio de uno correlativo ad aliud, ut latè dicit Jaſon *in leg. fid. C. indicta viduit. tollen.* in contrarium tamen facit iſta L. *& dict. §. ſive igitur*, quæ voluerunt diverſificare iſtum caſum inter patrem, & filium: & quia major reverentia debetur à filio patri: & gravius eſt filium accuſare parentem, quàm parentem filium, & quando in correlativis eſt diverſa ratio diſpoſitum, in uno, non extenditur ad aliud. Bart. *in dict. leg. fin. per leg. fin. C. de reſcienden. venditio.* unde etiam dicebat Bald. *in leg. quicumque, colum, 4. C. de ſervi. fugiti.* quod ſi ſtatuto cavetur, quòd filii bannitorum expellantur de civitate, non expellentur filiæ fœminæ: quia non eſt eadem ratio præſumenda. Ex quo minor audacia eſt in mulieribus, ut *in leg. quiſquis, C. ad leg. Jul. majeſt.* præſumitur etiam

cion fueſſe fecha ſobre coſa que tocaſſe a la Perſona del Rey. E la ſegunda razon es: ſi el padre ſe trabaxa (2) de muerte de ſu fijo, queriendolo matar con yervas, o con fierro, o con algund maleficio, o de otra manera qualquier que fueſſe. La tercera es: quando el padre yoguiere con la muger, o con la amiga (3) de ſu fijo. E la quarta (4) razon es: quando el fijo quiere fazer teſtamento, de los bienes de que ha poder de lo fazer con derecho, e el padre lo eſtorua por fuerza, de guiſa, que lo non puede fazer. La quinta es: ſi el marido ſe trabaxa de muerte de ſu muger, o la muger de muerte de ſu marido, dandole yeruas, o de otra manera qualquier. Ca, por tal razon, puede el fijo deſtos deſeredar (5) qualquier de los que deſto ſe trabaxaſſe. E la ſeſta razon es: quando el padre non quiere proueer al fijo deſmemoriado, (6) o loco, de las coſas que le ſon meneſter. La ſetena es: quando el fijo cayeſſe en catiuo, e el padre non le quiſieſſe redemir. Ca deſeredarle puede por tal razon el fijo. E todas aquellas coſas que dichas ſon en las leyes (7) deſte Titulo, que fablan del padre, quando cae en catiuo, que deuen ſer guardadas en los bienes del padre, eſſas meſmas han lugar, e deuen ſer guardadas, en los bienes del fijo que cayere en catiuo, ſi murieſſe en catiuidad; o ſi ſalieſſe ende, ante que murieſſe. La octaua razon es: quando el padre es Herege, (8) e el fijo es Catholico. Ca puedelo deſeredar el fijo por eſta razon. E ſobre todo dezimos, que quando el fijo quiere deſeredar a ſu padre, que ha meneſter, que diga ſeñaladamente (9) alguna de las ocho razones ſobredichas, por que lo faze, e que ſea aueriguado; e ſi non lo fiziere aſsi, non valdra el teſtamento (10) quanto en el deſeredamiento del, mas las mandas, e las otras coſas, (11) que el teſtador eſtableſcieſſe en el teſtamento, ſon valederas.

L E Y XII.

Como el ome puede deſeredar a ſus hermanos, con razon, o ſin ella.

LAs razones por que pueden ſer deſeredados los parientes que deſcienden, e que ſuben, por la liña derecha, moſtramos faſta aqui. E agora queremos moſtrar, en que manera pueden ſer deſeredados los que eſtan en la liña de travieſſo, aſsi como los hermanos. E dezimos, que el vn hermano puede deſeredar al otro con razon, e ſin razon. (1) E aunque non fizieſſe mencion del en el teſtamento, puede dexar lo ſuyo a quien quiſiere, quando non ouiere fijos, nin otros que deſcendieſſen del de la liña derecha, nin padre, nin auuelos; fueras ende, ſi eſtableſcieſſe por ſu heredero atal ome, que fueſſe de mala vida, o enfamado. (2) Ca eſtonce nen valdria el eſtableſcimiento de tal heredero; ante dezimos, que el hermano (3) puede quebrantar el teſtamento,

Carillo lib. 2. controv. cap. 19. n.° 18. et 27.

etiam, patrem non ita pravè filium accuſaturum: cum nullus amor vincat paternum, *L. fin. C. de cura. furio. L. iſti, quidem, ff. quod met. cauſ. facit optimè, L. ſi filius*, & quod ibi Bald. *C. de patri. poteſta.*

(2) *Se trabaja.* Adde, quod habetur ſupra eod. *L. 4. & in dict. §. ſive igitur.*

(3) *Amiga.* Adde *dict. §. ſive igitur, & ſupra eod. L. 4.*

(4) *La quarta.* Adde *dict. §. ſive igitur, & ſupra eod. L. 4.*

(5) *Desheredar.* Nota iſtam cauſam, & an poſsit hoc caſu filius accuſare parentem, qui tale delictum commiſſit? Vide, quæ not. Salycet. *in leg. iniquum, C. qui accuſ. non poſ.* & quæ dicam *in leg. 2. tit. 1. 7. parti.*

(6) *Deſmemoriado.* Adde *dict. §. ſive igitur, & authen. liberi. C. de Epiſcop. audi. & ſupra eod. L. 5.*

(7) *En las leyes. Supra eod. L. 6. & in dict. §. ſive igitur, & authenticam, ſi captivi, C. de Epiſc. & Cleri.*

(8) *Herege.* Adde *dict. §. ſive igitur, & ſupr. eod. L. 7.*

(9) *Señaladamente.* Adde *dict. §. ſive igitur, & in authen. non licet, C. de libe. præte.*

(10) *Non valdra el teſtamento.* Approbat opinionem communem, de qua per Alexand. *in authent. ex cauſa, colum. 3. C. de libe. præte.* contra Joan. de Imol. qui aliud voluit *in leg. filio præterit. ff. de injuſt. rupt.*

(11) *Mas las mandas, e las otras coſas.* Adde *dict. §. ſive igitur ad fin. & in authent. ex cauſa, C. de liber. præteritis, vel exhæredat. & L. fin. tit. 8. infr. ead. part.*

L E X XII.

Poteſt frater fratrem ſuum in teſtamento ſuo præterire, ſeu exhæredare cum cauſa: vel etiam ſine cauſa, niſi malę vitæ, aut diffamatum inſtituat: vel ſervum: tunc enim per querelam inofficioſi, rupto teſtamento, ſuccedet frater, niſi in fratris morte captavit, aut eum criminaliter de caſu mortis, vel membri accuſavit, vel majorem partem bonorum eum perdere fecit, aut poſſe ſuum ad hoc poſuit: nec in aliquo iſtorum caſuum vivus poteſt ſuccedere fratri ab inteſtato, ſi probetur. Hoc dicit.

(1) *Sin razon.* Adde *L. 2. ſupra eod. & L. fratres, & L. fratris, C. de inofficio. teſtam. & authent. de hæredib. & falcid. in princip. & in leg. 1. ff. de inofficio. teſtam. & inſt. eod. §. ſoror.*

(2) *De mala vida, o enfamado.* Adde *dict. leg. fratres*, ibi ſi ſcripti hæredes infamiæ, vel turpitudinis, vel levis notæ macula aſperguntur, & *L. 2. tit. infra proximo*, & dicuntur turpes perſonæ meretrices, ut *in leg. Panthonius, in princ. ff. ſi quis à paren. fuer. manu.* & omnes infames: ſive ſit infamia facti, vel juris, gloſſ. & Doctor. *in dict. §. ſoror. & in dict. leg. fratres*, Joan. Fabr. etiam *in dict. §. ſoror.* dicit comprehendi etiam excoriatores equorum, Luſores, ebrii, brigoſi, diſſoluti, & malæ vitæ, & inhoneſtæ: unde etiam mulier, quæ paſſa eſt ſecum commiſceri, licèt ſine quæſtu, ſed ſolùm ardore libidinis, dicetur turpis ſecundum eundem Joan. Fabr. item & uſurarii ſecundum Bald. & Saly. *in leg. improbum, C. de his, qui notan. infa.* item filius ex Sacerdote, ſecundum Jaſ. qui alios refert *in dict. leg. fratres, ad finem*, & idem ſi frater inſtituerit ſuam concubinam, vel aliquem exbannitum, aut damnatum de vulnere, ſeu aliqua violentia, vel de alio maleficio infamiam irrogante, ut tradit Angel. *in dict. leg. fratres, in princip. & in leg. 1. in fin. ff. de inofficio. teſta.* & adverte, cùm Angel. dicit condemnatum de vulnere: nam ſi non eſſet condemnatus ex eo, quòd tantùm vulneravit, non cenſetur vilis perſona: quia hoc non probatur jure, ut dicit Philipp. Corn. *conſil. 176. in cauſa querelæ, 4. volum. 8.*

(3) *El hermano.* De utroque conjuncto intellige, vel ſaltim conſanguineo ex eodem patre, non de uterino tantùm, prout habetur *in dict. leg. fratres*, de qua iſta ſumpta eſt, item intellige de fratre nato ex legitimo matrimonio, ſecundum Bald. & Salyc. & Jaſ. *in dict. leg. fratres*, & Ang. *in leg. 1. ff. eod.* non ergò procedet in fratre naturali, licèt legitimatum per reſcriptum Principis, ſecundum Salycet. & Jaſo. *in dict. leg. fratres, per leg. communium, in prin. C. de natura. liber.* intellige etiam de fratre primi gradus, non de filiis fratrum, *L. fratris, C. de inoffi. teſta.*

to, (4) e auer la heredad (5) de ſu hermano, prouando eſto ante el Judgador aſsi como deue. Pero tres razones (6) ſon, por que ſe non quebrantaria el teſtamento en que el hermano ouieſſe eſtableſcido por ſu heredero a ome, maguer fueſſe enfamado, (7) o de mala vida. La primera (8) es: ſi el teſtador ouieſſe deſeredado a aquel ſu hermano, por razon que ſe ouieſſe trabajado de ſu muerte en alguna manera. La ſegunda es: ſi en algun lugar, o tiempo, le ouieſſe acuſado criminalmente, a muerte, o perdimiento de miembro. La tercera es: ſi le ouieſſe fecho perder la mayor partida de ſus bienes; e aunque los non perdieſſe, ſi non finco por el de gelos fazer perder. Ca, por qualquier deſtas tres razones ſobredichas, que fueren aueriguadas, puede el vn hermano deſeredar al otro, maguer eſtableſcieſſe a ome mal enfamado por heredero. E aun dezimos, que ſi pudiere ſer prouado, quel hermano erro contra el otro en alguna de las tres maneras que diximos, que ſi el hermano a quien es fecho el yerro, murieſſe ſin teſtamento, (9) non podria el otro que auia errado contra el, demandar, nin heredar ninguna coſa de los bienes del, por razon del parenteſco.

L E Y XIII.

Por que razon deuen perder los herederos la herencia, que deuian auer.

SEis razones principales moſtraron los Sabios antiguos, que por cada vna dellas deue per- L. 11.
der el heredero la herencia del finado. La pri- tit. 8. lib. 5.
mera (1) es: quando el ſeñor de los bienes fue Recop.
muer-

(4) *El teſtamento.* Idem dic, ſi faciat frater donationem inofficioſam turpi perſonæ, vide gloſſ. & ibi Bart. *in authent. de immenſ. donation. col. 7. in gloſſ.* ſuper verbo *filiorum*: & intellige ſive frater ſit præteritus, ſive exhæredatus ſecundum Salycet. & Paul. de Caſt. & alios *in dict. leg. fratres*, an autem rupto teſtamento per querelam à fratre præterito, vel exhſiredato, debeantur legata per *authent. ex cauſa, C. de liber. præter.* & ut habetur *ſupra eod. L. prox. & L. fin. tit. 8. infra ead. part.* Salyc. diſputat. *in dict. leg. fratres, quæſt.* 4. & dicit de rigore juris non deberi, ſed quod pars contraria eſt æquior: & quod iſte articulus egeret deciſione principali, vide ibi late per Jaſon. dum tenet communem opinionem eſſe, quod legata non debeantur, & ſic quod *dict. authent. ex cauſa*, non habeat locum in fratribus turpi perſona inſtitura, & bene facit ad hoc, *dict. leg. fin. tit. 8. infra eodem.*

(5) *La heredad.* Approbatur hic opinio Guiliel. relati à Paul. de Caſt. *in dict. leg. fratres*, ut non ſolùm revocetur teſtamentum per querelam, quoad legitimum fratri debitam: ſed etiam, quoad omnia bona, & idem tenet Bart. ſeu ille, cujus eſt illa lectura, *in authent. de hæredibus & falc. in princ. col.* 3. per *L. Pantonius, ff. ſi quis à paren. fuer. manumiſ. in princ.* & quid ſi aliquid fuit fratri relictum, an tunc agat tantum ad ſupplementum, ſicut etiam agit filius, per *L. omnimodo, C. de inoffic. teſtam & L. 5. tit. 8. ead. part. gloſſ.* quod tantum agit ad ſupplementum *in dict. leg. omnimodo*, ſuper verbo *perſonis*, & iſta eſt magis communis opinio, ut atteſtatur Corneus, *conſil. 176. in cauſa quærele, 4. vol.* & tenet Bart. *in dict. authent. de hæredib. & falc. in princ. col.* 3. licèt contrarium tenuerint Guiliel. & Salycet. *in dict. leg. fratres.*

(6) *Tres razones.* Sumptum eſt *ex authent. de nup. §. ingratitudinem, col.* 4. an autem vilitas vitæ, & infamiæ, quæ ante dictum, *§. ingratitudinem*, repellebat fratrem agentem querela ut *in leg. in arenam, C. de inoffic. teſtam.* hodie eum repellet? Salyc. diſputat, *in dict. leg. fratres, in tertia oppoſ.* & concludit quòd ſic, & quod talis cauſa non ſit correcta, cum ſit quædam cauſa intrinſeca, à lege inventa, per correlationem ad turpitudinem inſtituti, unde poteſt dici innata per regulas juris naturalis, & civilis: quibus dicimus nihil doloſus doloſo, licèt ergo repellantur ſecundum eum aliæ cauſæ ſimiles iſtis expreſsis, quæ ex rei natura non veniunt, ſed à facto extrinſeco, non repellitur dicta cauſa extrinſeca, & velut innata.

(7) *Enfamado.* Approbat quod gloſſ. in tertio intellectu dicit *in dict. §. ingratitudinem.*

(8) *La primera.* Aliquantulum latius ponuntur hic iſtæ tres cauſæ, quam *in dict. §. ingratitudinem*, ubi tantum dicitur, qui mortem voluit fratri, aut criminalem inducere contra eum inſcriptionem, aut ſubſtantiæ ejus properavit inferre jacturam, ideo tene menti iſtam L.

(9) *Sin teſtamento.* Habes hic quod ingratitudo ex cauſis ſupra ſcriptis repellit fratrem etiam à ſucceſsione ab inteſtato: & ſic approbat iſta L. primum intellectum gloſſ. *in dicto §. ingratitudinem*, quem etiam ibi tenuit Angel. Bartol. tamen & Bald. & alii poſt Guiliel. *in leg. fratres, C. de inoffic. teſtam.* reprobant communiter dictum intellectum: & tenent quod ingratitudo non repellat fratrem à ſucceſsione ab inteſtato, & etiam Angel. *in leg. 1. in fin. ff. de inoffic. teſtam.* ut etiam dixi *in leg. 8. ſupra eod. in gloſſ.* 1. Ideo tu tene menti iſtam L. partitarum approbantem, *dict. gloſſ.* cujus opinionem etiam tenet Salyc. *in dict. leg. fratres, quæſt.* 8. de cujus mente etiam eſt, quod hoc procedat, ſi frater oſtendit ſigna ingratitudinis contra fratrem ingratum, per *L. ſi defunctus, C. de legitim. hæred.* & ſi ingratitudo duravit, quæ eſſet magna reſtrictio ad iſtam L. indiſtinge & generaliter loquentem, & forte ſufficeret quod ingratitudo tacite, vel expreſſe non ſit à fratre remiſſa: & quia L. ſi defunctus, non loquitur in fratre, ſed in avia: ubi requiritur exhæredatio, vel præteritio cum inſertione cauſæ, ut *in authent. de hæred. & falc. §. exhæredatos, & ſupra eod. L. 4. & 10.* & ut hic vides juncta, L. 10. *ſupra eod. LL.* iſtæ partitarum aperte voluerunt conſtituere differentiam inter exhæredationem, vel præteritionem, quæ ſit inter aſcendentes & deſcendentes abſque inſertione cauſæ: & inter eam, quæ ſit inter fratres ut primo caſu, & ſi ingratitudo probetur, non excludantur deſcendentes, vel aſcendentes à ſucceſſione ab inteſtato, quando non fuit facta exhæredatio, vel præteritio cum inſertione cauſæ, frater vero repellatur propter ingratitudinem à ſucceſsione inteſtati, & ſi in præteritione nulla ſit inſerta cauſa, & adde, quæ dixi *ſupra eod. in leg.* 10. in aliis vero cognatis, ingratitudo non repelleret à ſucceſsione inteſtati ut *in leg. cognatis, ff. unde cognati*, & per Salycet. *in dict. leg. fratres.*

L E X XIII.

Ponuntur in hac L. ſex caſus in quibus hæres inſtitutus perdit hæreditatem, primus ſi quis ope, vel conſilio familiæ interficitur, & ante additionem hæres ſciens quærelam judicialem non appoſuit. Si autem ab extraneo interficitur: poteſt hæres adire, & intra quinquennium conqueri alias aufertur ei hæreditas, & applicatur regi.

(1) *La primera.* Hic tractat materiam ſenatus conſulti ſyllania. in quo continetur, quod neque adire hęreditatem, neque bonorum poſſeſsionem petere hęres debet, niſi vindicaverit necem defuncti, & quęſtionem habuerit de familia, & ſupplicium ex ea ſumpſerit, ideſt pœnam capitalem poſtulaverit imponi cum domino potuerit ſuccurrere: neque enim hęres per compendium ſuum familiæ facinus debet occultare *in leg. 3. §. quod ad cauſam cum ſequentibus, & §. non tantum, ff. ad Syllania, &* in

muerto (2) por obra, o por conſejo, de algunos de ſu compaña; ſi el heredero, ſabiendo (3) eſto, entraſſe la heredad, (4) ante que fizieſſe querella (5) al Juez, de la muerte de aquel cuyos bienes queria heredar. Mas ſi al teſtador ouieſſen muerto otros eſtraños, (6) que non fueſſen de ſu compaña, bien podria ſu heredero entrar la herencia, e deſpues fazer querella de la muerte del, faſta cinco años. (7) E ſi faſta eſte tiempo non la fiziere, deuela perder, (8) e

in leg. ſi ea, C. de his quibus, ut indig. & licèt L. iſta pręcepit, dedit tamen beneficium hęredibus, ut ſi ipſi interim deceſsiſſent, tranſmittant jus adeundi ad ſucceſſores ſuos, *L. pen. C. de his quibus ut indig. & in dict. leg. 3. §. eleganter, & §. fin.* & tradit Azo. *C. de his quib. ut indign. in ſumma.*

(2) *Muerto.* Quid ſi non apareat? Vide *L. & ſi certus, §. ſi unus*, & ibi Angel. *ff. ad Sylla.*

(3) *Sabiendo.* Nam ſecus ſi ignoraverit ut *in leg. ſi ideo*, & *in leg. cum fratrem, C. de his quibus, ut indign.*

(4) *Entraſſe la heredad.* Approbat opinionem Hugo. relatam per gloſſ. *in leg. in cognitione, ff. ad Sylla.* & reprobat opinionem Joann. & Azon. de qua etiam ibi per gloſſ. & opinionem Hugo. approbat gloſſ. *in leg. ſi ea, C. de his quibus ut indign. & in leg. 3. §. quod ad cauſam, ff. ad Syllania.* & pro iſta opinione eſt text. *in leg. neceſſarios, §. non alias, ff. eod.*

(5) *Querella.* Innuit ſufficere accuſationem proponi abſque eo, quod expecterur quod ſupplicium ſumatur ab occiſoribus, vel ſervis, qui dominum non juvarunt, adverte tamen, quod Salyc. *in leg. eum fratrem. C. de his quib. ut indig. in 2. oppoſ.* quęrit de hoc, an quando defunctus necatur à familia, ſufficiat quæſtionem prius haberi de familia, & ea habita, ſtatim hæreditas adiri poſſit, an vero neceſſe ſit ſupplicium expectari? In quo dicit, quòd text. videntur contrarii: nam *in leg. 3. §. quod ad cauſam, & in leg. neceſſarios, §. 1. ff. ad Sylla.* videtur text. requirere quod ſupplicium expectetur: ſed *in dict. leg. 3. §. non tantum, & in leg. ſi ea, C. de his quib. ut indign.* videtur text. exigere ſolum quæſtionem haberi, & refert quod quidam illos text. ſupplent per primos, & ſic volunt, quòd ſupplicium ſemper debet expectari in necato palam, ſi vero clam, quod tunc ſufficiat quæſtionem haberi, ipſe vero Salyc. quando necatur palam à familia, vult, quod ante vindicatam mortem defuncti, hæres non poſsit adire: & ſic quod ſupplicium expectetur, ſi vero clam, dicit neceſſario prius haberi quæſtionem de familia, & quæſtione habita, ſi confeſsio aliqua ſufficiens habetur, tunc, expectetur ſupplicium, alias ſi nihil ſufficiens ex tortura ab eis haberetur, tunc poſsit adire impune, neque aliter ſit de ſupplicio quærendum, & cum dictis Salycet. tranſit ibi Alexand. & certe hæc diſtinctio eſt ſatis ęqua ad concordiam dictarum LL. & ſecundum eam videtur hæc L. intelligenda, & limitanda, & ſupplenda per alias leges, & nota hoc bene, qui jura & Doct. videntur loqui diverſimode, & etiam iſta L. breviter in hoc tranſit: & ſi caſus occurrerit, cum hic notula ſublevabis laborem in intellectu dictarum LL. & Doct. & etiam hujus L.

(6) *Eſtraños.* Non diſtinguit iſta L. ſive clam, ſive palam occiſus ſit ab extraneo: & ſic videtur, quod utroque caſu ante vindicatam mortem defuncti, hæres poſsit adire, cujus ſententię fuit Azo. ut patet ex dictis ejus, *C. de his quibus ut indig.* & refert gloſſ. *in leg. cum fratrem, C. de his quib. ut indig.* ſed opinio Azo. videtur eſſe contra caſum *in leg. minoribus, ad fin. C. eod. ut in dict. leg. cum fratrem*, dicunt Bart. Salyc. & Paul. de Caſtr. Et ſic volunt, quod quando occiditur palam ab extraneo, hæres non poſsit adire ante vindicatam mortem defuncti, & ſupplicium ſumptum, & cum iſta L. non dicat, ſive palam, ſive clam occiſus fuerit ab extraneo, limitari & intelligi debet juxta id, quod habetur *in dict. leg. minoribus*, & ita limitatur, & intelligitur *infra ead. L.* ibi *la ſegunda razon es.*

(7) *Faſta cinco años.* Iſtud quinquennium non arctat hæredes ejus, qui occiſus fuit à familia ſua: quia ſolum tali caſu ſtatuitur, quod hęredes non adeant ante quęſtionem de familia habitam & mortem ultimam, ut dixi ſupra in gloſſ. *ſuper parte querela*, & ita vult Paul. de Caſtr. *in leg. 1. col. 2. C. de his quib. ut indig.* ibi cum dicit *ante autem quam adeat*, non videtur, quod debeat ſibi aliud tempus pręfigi: cum ſenatuſconſultum imponat ſibi hanc neceſsitatem, antequam adeat, unde ſufficit ſibi abſtinere ab aditione, abſque eo quod compellatur citius vindictam facere, & idem videtur dicendum quando occiſus fuit palam ab extraneo: quia cum ſibi jubeatur, ne adeat ante ultimam mortem defuncti ut dixi ſupra *in gloſſ. prox.* idem erit tunc dicendum, ſicut in occiſo à familia, & idem tenet Salyc. *in dict. leg. 1. in 4. oppoſ.* ibi ante aditam hęreditatem ſtatuere non poteſt, quia totum tempus anterius eſt ei pro dilatione datum ad accuſandum: neque punitur ſi non accuſat, niſi adeat, & tene menti iſtam L. partitarum præfigentem hoc tempus quinquennii hæredi quando defunctus occiſus fuit ab extraneo à die aditæ hæreditatis: nam de jure communi hoc non ita reperitur: imò ut dicit Azo. *C. de his quib. ut indig. in ſumma*, quod cum non ſit determinatum tempus, judex ſtatuet ſuo arbitrio, vel quod forte inerit tempus, quo quis potuit accuſare, vel eſſe tempus quinquennii, ut *ff. ad Syllani. L. in cognitione*, & iſtud ultimum approbatur hic, gloſſ. etiam *in dict. leg. 1.* voluit tempus eſſe arbitrarium, vide ibi per Doct. tene ergo menti iſtam L. partitarum, ita prolixum tempus ſtatuentem, & forte ex cauſa poſſet à judice arctari, *L. ſi quis homicidii, C. de accuſation. & in leg. prætor edixit, §. ſi dicatur, ff. de injur.* & quia ex cauſa dilationis à jure ſtatutæ moderantur juxta not. *in cap. 1. de dilation.* ubi Abb. *col. 2. & in capit. cum ſit romana, de appellation.*

(8) *Deuela perder.* Adde *L. propter veneni, ff. ad Syllania, & L. 1. & L. cum fratrem, C. de his quib. ut indig. & L. 1. tit. 3. lib. 5. ordin. rega.* ubi etiam ab hac pœna, L. illa excipit minores, & fœminas, & requirit, quod occiſor ſit in provincia, ita quod poſsit accuſari, & adde *L. minoribus, C. de his quibus ut indign. & L. 3. §. ſi quis ignorans, ff. ad Syllania.* ubi idem habetur in ruſtico: licèt contrarium, & male tenuit Paulus de Caſtr. *in dict. leg.* 1. ſecundum Alexand. ibi ad fin. & Jaſon. *in leg. ſi ea, C. eod.* & habetur in ruſtico infra eadem L. ibi *la ſegunda razon.* Item limita, niſi ſit præventus ab alio in accuſando, *L. ſororem, C. eodem*, limita etiam in filio inſtituto hęrede: quia ſi ejus pater occidit teſtatorem, filius inſtitutus non debet accuſare patrem, nec tenetur ulciſci necem defuncti contra proprium patrem, & ſi adeat, nece multa, non redditur indignus ſecundum Alberic. poſt Pileum ab eo relatum *in rubrica, C. de his quibus ut indig.* allegat text. notabilem, *in leg. ſi adulterium cum inceſtu, §. liberto, ff. de adult.* quod dicit ſingulare Jaſon. *in dict. leg. 1. col. 2.* dicens, quod ab alio, non didicit niſi ab Alber. ego etiam didici à Joan. Andr. *in additio. ad Speculat. in rubrica, de ſucceſsion. ab inteſt. col. 1.* ubi refert, dict. quæſtionem Pilei, & addit Jaſon. *in dict. leg. 1.* idem dicendum è contra, ſi filius occidiſſet, & pater fuiſſet inſtitutus per rationem *dict. §. liberto. in fin.* & limita etiam ut *infra eod. L. proxima*, quid autem ſi ipſemet hæres occidit, an teneatur ſe deferre? Bald. dicit quòd non *in leg. 1. C. in quibus cauſis in integr. reſtit. non eſt neceſſar.* & ibi quod nullus niſi fiſcus poteſt referre iſtam quæſtionem hæredibus vindicantibus necem defuncti: hæres tamen qui occidit, licèt non inducetur indignus ex eo, quod ſe non defert, erit tamen indignus ex eo, quod occidit ſecundum Bald. ubi ſupra, & habetur infra iſta L. ibi *la tercera*, vide etiam in iſta materia, *LL. 15. & 16. infra eod.* fiſcus vero

e deuegela tomar el Rey, aſsi como a ome que la non mereſce. (9) La ſegunda razon es: quando el heredero abre el teſtamento (10) de aquel que lo eſtableſcio, ante que fizieſſe la acuſacion de los matadores del, ſeyendo ſabidor de los que le auian muerto. Pero ſi non lo ſupieſſe, o fueſſe Aldeano necio, (11) eſtonce non perderia la herencia por eſta razon. La tercera es: ſi fueſſe ſabidor en veadad, que el teſtador fueſſe muerto por obra, o por conſejo, o por culpa del heredero. (12) La quarta es: quando el heredero yoguieſſe (13)

con

ro non tenetur ulciſci mortem defuncti, ſecundum gloſſ. ſingularem *in leg. recuſare, §. ſi fiſco, in verbo vindicaverit, ff. ad Trebellian.* Adverte tamen, quod Andr. de Iſer. *in tit. quæ ſint regal. in verſic. & quæ indignis*, vult contrarium: imó quod fiſcus accuſet occiſores de homicidio, ſi non ſit aiius, qui accuſet, per text. *in leg. 1. C. ubi cauſ. fiſca.* ibi cum dicit, neque bona à fiſco peti poſſe priuſquam de crimine conſtiterit apud eum, cui convictis pœnam irrogare licet: & tene menti illum text. & dicta Andr. de Iſern. quia opinio, dict, gloſſ. communiter ibi tenetur per Doct. non tamen allegant, neque reſpondent ad text. *in dict. leg. 1.* adde etiam, quòd & iſta pœna privationis procedit in his qui loco hæredum ſunt, ut *in leg. ei qui, cum L. ſequenti, ff. de his quib. ut indig.* ubi vide per Bart.

(9) *Que la non mereſce.* Habes hic quod regulariter applicari debet fiſco id quod aufertur ab indigno, & adde *L. Papinianus, §. meminiſſe, ff. de inoffic. teſtam.* & ibi per Paul. de Caſt. *& leg. qui contra*, & ibi Bald. *C. de inceſt. nupt.* limitat tamen, ut *in leg. fin. infra eod.* & quæ ibi dixi.

(10) *Abre el teſtamento.* Non ſufficeret ſola apertura teſtamenti, niſi etiam hæreditatem adeat, ut ex hoc perdat hæreditatem: ut tene Bartol. *in leg. in cognitione, ff. ad Syllania.* & dixi *ſupra ead. L. in gloſſ.* ſuper verbo *entraſe la heredad*: ideo ſupplendum hic eſt, & hæreditatem adjerit: niſi forte velis dicere, quod per iſtam L. prrtitarum, concordentur opiniones Hugo. & Joan. & Azo. de quibus dixi *in dict. gloſſ.* videlicet, ut opinio Hugo. procedat, quando hæres ignorat occiſores: ut non ſufficiat apertura tabularum, opinio vero Joan. & Azo. procedat, quando hæres ſcivit, qui eſſent occiſores: ut tunc ſola apertura ſufficiat, ſed magis placet primum dictum, ut ſuppleatur iſta L. per *dict. §. non alias.*

(11) *Aldeano necio.* Not. bene, quia non parcitur ruſtico: niſi quando eſt ignorans, ſeu quando eſt ruſticus opere, & converſatione, *L. athletæ, §. de ruſticis, ff. de excuſation. tuto. L. fin. C. de teſtam.* Baldi *in leg. 2. col. 5. C. de reſcindenda vendition.* ruſticus namque, qui ſagax eſt, non excuſatur prætextu ruſticitatis, ſecundum gloſſ. not. *in dict. §. de ruſticis*, & not. Bald. *in leg. 1. C. de interdict. matrim. inter pupil. & tut. in utraque lect.* ubi gloſſ. præſumit contra ruſticum facientem actum clam.

(12) *Del heredero.* Azo. *in ſumma, C. de his, quib. ut indig. col. 2.* ſic dicit, multo magis auferetur hæreditas hæredi: ſi ipſemet occiderit teſtatorem: nam aufertur ei, ſi ejus negligentia, & culpa, teſtator deſcenſerit, *ff. eod. L. indignum*, tu adde, *L. cum ration. in fin. ff. de bon. damnatorum, & L. Lucius, Titius, in fin. ff. de jur. fiſci.* & ibi Bartol. *& L. ſequens, in princ. & §. fin. ff. ad Sylla.* & ibi Bartol. *& L. 8. tit. 1. infra 7. partit. & L. penult. tit. 9. lib. 3. for. LL. & L. his conſequenter, §. 1. ff. famil. herciſcund.* ubi colligitur, quod licèt hæreditas poſsit ab occiſore defuncti auferri, velut ab indigno: nihilominus interim, antequam fiſcus auferat, ipſe eſt hæres cum effectu, & exercet actiones hæreditarias, & not. Bald. *in leg. hæreditas, col. 3. C. de his quibus ut indign.* ubi etiam ait, quod ſi non occidit, ſed vulneravit: ſuccedet efficaciter, ex quo non reperitur exhæredatus: ut *in authent. ut cum de appell. cognoſ. §. cauſas, & in leg. fin. C. de revo. dona.* vide etiam ibi per eum, quid ſi non occidit teſtatorem, ſed ejus uxorem, vel liberos, vel fratrem teſtatoris: & an portio fratris interficientis accreſcat alteri fratri, vel an confiſcetur? Vide ibi per eum. Adverte etiam, quia ſi fratre occidit fratrem: hæreditas occiſi debet confiſcari, non venire ad ſequentes in gradu: ut etiam ex iſta L. partitarum colligitur, quia ipſum jus adeundi tranſit ad fiſcum, ut *in dict. leg. his conſequenter, §. 1.* nam jura ſanguinis non abſorbentur propter crimen, ſed ſuccedit fiſcus, ſecundum Bald. *in leg. eam quam, col. 3. verſ. hæc faciunt ad quæſtionem, C. de fideicom.* & idem ſecundum eum ſi filius patrem interfecit: quia non ſuccedit nepos, ſed fiſcus: in feudo tamen paterno, ſi frater occiderit fratrem ſuum, feudum non confiſcatetur, ſed tranſiret ad alios agnatos: ut not. gloſſ. *in cap. 1. ſi vaſal. feud. privetur cui defera.* Bald. *in cap. 1. §. ſimiliter, n. 4. quib. mod. feud. amit.* ex quo inferes ad majoriam, & ſic filius occiſoris ſuccedet in majoria, vide bonum text. *in leg. poſt legatum, §. ſi pater, ff. de his quibus ut indign. & L. in ſervitute, §. ſi quis bonorum poſſeſsionem, ff. de bon. liber. & in ead. L. in §. ſi patroni filius, & L. divi fratres*, & ibi Bart. *ff. de jure patron. & L. 1. §. ſi filium, ff. de bon. poſſeſ. contra tabul.* & Bartol. *in authent. ut cum de appel. cog. §. ſi quis de prædictis, col. 8.* gloſſ. & Bart. *in leg. 1. ff. ſi quis ali. teſt. probi.* ſed an ſi filius occiſoris moriatur ſine filiis, ſuccedet pater occiſor? Et text. videtur quod non *in dict. leg. Lucius, ff. de jure fiſc.* adverte tamen, quia iſta L. loquitur in bonis quæ habentur à patre, non in his quæ habentur ab antiquioribus titulo majoriæ, ſed ad ea quę habentur à progenitoribus antiquis: quod indignus paterna hæreditate perdat illa facit, *L. ſi ex patronis, §. Julianus, ff. de bon. liber.* Item ex quo pater fuit excluſus propter delictum perpetuo debet eſſe excluſus, quia cauſa excluſionis fuit perpetua, facit ad hoc quod not. Bald. *in §. quin etiam Epiſc.* vel Abbatem Soc. *conſil. 9. 2. vol. col. 10.* Petrus Pariſius *conſil. 72. vol. 4. num. 101. cum tribus ſeq.*

(13) *Yoguieſſe.* Azo. *in ſumma, C. de his qui, ut indign. col. 2.* dicit forte idem, & ſi graviſsimam injuriam ignoranti reſtatori fecerit, puta cum uxore ſua concubuit: nam etiam tunc adimeretur ei legatum: & forte adimetur ei hæreditas, ut *ff. de adimen. legat. L. 3. §. fin.* ſed argumentum contra eſt *in eod. tit. L.* ex parte Bald. etiam *in leg. fideicommiſſum, C. de fideicommiſſ.* dicit, quod ſi non offenderit teſtatorem vivum, ſed ejus memoriam, ut quia ſtupravit viduam? Et concludit poſt gloſſ. quod perdit legatum, & multo fortius, ſi teſtatore vivente, cum ea adulteretur, ſive ergo hoc fiat teſtatore vivente, ſive eo mortuo: videtur, quòd procedit, quod hic habetur, & iſta L. loquitur indiſtinctè, unde utrumque caſum complectitur, Bart. etiam *in dict. leg. ex parte*, concludit, quod propter cauſas inimicitiæ tantum poſsit quis à ſucceſsione repelli quando hæres inſtitutus præbuit cauſas inimicitiæ, ut quia occidit filium teſtatoris, vel fecit ſibi aliquid graviſsimum, ſi tamen teſtator, vel extraneus dedit cauſas inimicitiæ, & non ipſe inſtitutus, tunc habet locum, quod habetur *in dict. leg. ex parte*, quia non repellitur ab hæreditate, & ita ſoluit, quod Azo. reliquit inſolutum, hoc etiam quod in iſta L. diſponitur: tenuit gloſſ. *in leg. ſororem, C. de his quib. ut indign.* Adverte tamen pro intellectu hujus, L. quia videtur, quod intelligi debeat, quando hæres poſt mortem defucti concubuit cum ejus uxore: nam ſi vivente teſtatore hoc fieret, & eo ignorante: tunc revocaretur inſtitutio, & legatum expræſumpta voluntate teſtatoris: quòd ſi ſciſſet, revocaſſet, ut not. gloſſ. *in dict. leg. fideicommiſſum, C. de fideicommiſſ.* & quia tunc legatario, vel hæredi inſtituto, adhuc non erat aliquid quæſitum, neque teſtamentum confirmatum, non poteſt dici, quòd auferatur ab eo, tanquam ab indigno, ita dicit notabiliter Bart. *in leg. 1. ff. de his quib. ut indign.* Bart. tamen loquitur

ibi

con la la muger (14) de aquel que le eſtableſcio por heredero. La quinta es: ſi el heredero acuſaſſe el teſtamento, o la eſcritura, en que fue eſtableſcido, diziendo que era falſo; (15) ſiguiendo eſta acuſacion, faſta que dieſſen juicio (16) ſobre ella. Ca, ſi fueſſe fallado el teſtamento por uerdadero, perderia el porende la herencia. Eſſo miſmo ſeria, ſi el heredero fueſſe Perſonero, o Abogado, (17) para ſeguir tal acuſacion como eſta, contra el teſtamento en que fueſſe eſtableſcido. Fueras ende ſi lo fizieſſe por pro, o por mandado del Rey, (18) o ſi fueſſe Guardador (19) de algund huerfano, e razonaſſe contra el teſtamento por pro del: ca eſtonce non le empeſceria. La ſeſta (20) razon es: quando el teſtador rogaſſe al heredero, en poridad, (21) que dieſſe aquella heredad en que le eſtableſcieſſe, a algun fijo, (22)

o

Vid Joan Garcia tract. de tacit. fideicomm. et L. 6. tit. 8. lib. 5. Recop. et ibi notata et Matienzo, et Acevedo

ibi in legato: & aliud videtur dicendum in hæreditate, quæ non poteſt adimi voluntate nuda, ſine ſolemnitate: ut *in dict. leg. ex part. & in leg. militis codicillis, §. veteranus, ff. de teſtam. mili.* & tenet Paul. de Caſtr. *in leg. fideicommiſſum, C. de fideicommiſ.* ubi vult, quòd hæreditas tunc applicetur fiſco, auferendo ab hærede, ut ab indigno: prout etiam voluit Bald. Alex. vero *in leg. ſororem, C. de his quib. ut indign.* dicit hoc, quod applicetur tunc fiſco, eſſe contra text. *in dict. leg. ex parte*, & contra mentem gloſſ. & Doct. *in dict. leg. hæreditas, C. de his quib. ut indign.* dum reprobant ſolutionem, ſecundum gloſſ. ad *dict. leg. ex parte*, & ſic vult, quod tunc hæreditas non applicetur fiſco, ſed remaneat penes hæredem, unde articulus iſte redditur dubius, ex conflictu iſtarum opinionum videtur dicendum, quod iſta L. indiſtinctè procedat, ut dixi, & eſt de mente Bartol. *in dict. leg. ex parte*, & de mente Doctorum *in dict. leg. fideicommiſſum*, ubi ut dixi Bald. tenet expreſsè, & fuit etiam de mente Azo. & quia L. iſta generaliter loquitur, & quia videtur abſurdum, ut hæreditas maneat apud hæredem ita indignum.

(14) *Con la muger.* Idem videtur ſi cum filia, vel nuru: ut *in leg. 9. tit. 26. 4. part.* & que ibi dixi.

(15) *Que era falſo.* Adde *L. qui cum major. §. accuſaſſe, ff. de bon. libert. & L. alia cauſa, C. de his quib. ut indign.* & vide per Azo. *C. de his quib. ut indign. in ſumma, col. 4. verſic. eſt ſecunda cauſa*, ubi hoc intelligit in hærede majore viginti quinque annorum: nam minori ætati ejus qui accuſavit, parcitur L. *poſt legatum, §. ætati, ff. de his quæ ut indign. & arg. L. minoribus, C. eod.* quid autem ſi non dicat falſum, ſed intentet bonorum poſſeſsionem contra tabulas, an procedet quod hic habetur? Vide per Alexand. *in dict. leg. alia*, & gloſſ. & Doct. *in leg. is qui contra, ff. de vulg. & pupil.* & not. quod in impugnante alliud iſtrumentum extra teſtamentum, vel codicillos, non procederet quod his diſponitur *L. qui Romæ, §. Seja, ff. de verb. oblig.* Paul. & Alex. *in dict. leg. alia.*

(16) *Dieſſen juycio.* Imponente finem liti intellige: nam ſi appellavit, & pendente appellatione, deſtitit: idem eſt, acſi in prima inſtantia diſtitiſſet, arg. *L. qui cum major. §. accuſaſſe, ff. de bon. libert.* gloſſ. *in leg. Papinianus, §. meminiſſe, ff. de inoffic. teſtam.* ita etiam declarat Azo. ubi ſupra: ſufficit enim, ut evitet iſtam pœnam, ſive à principio, ſive pendente appellatione deſiſta, & ita eſt intelligenda, & limitanda, L. iſta partitarum ad terminos juris communis, unde ſumpta eſt. Quid autem ſi deſiſtat poſt concluſionem in cauſa? Cynus *in dict. leg. alia*, voluit, idem eſſe, acſi lata eſſet ſententia: quia cauſa cenſetur conſumpta poſt concluſionem in cauſa per *L. quamvis indubitati, C. de adulter.* unde cautela eſt ſecundum eum, quod expectet ſententiam, & poſtea appellet: & deinde ante concluſionem in cauſa renuntiet, ſeu deſiſtat: quia ſic non patietur pœnam privationis, per *dict. §. accuſaſſe*, & idem tenet ibi Bald. allegans gloſſ. notabilem, *in leg. 1. in princ. in gloſſ. ſecunda, ad fin. ff. de action. empt.* ſi tamen ille, qui deſiſteret ante ſententiam poſt concluſionem in cauſa non agebat litem improbam, & ita ex actis appareat, excuſaretur renuntians poſt concluſum in cauſa ſecundum Paul. de Caſt. & Alex. *in dict. leg. alia per text. in dict. §. meminiſſe*, ibi lite improba, perſeveraverit: per quem text. etiam deciditur, quid ſi ſententia eſſet lata contra abſentem contumacem.

(17) *Perſonero, o Abogado.* Adde, *L. poſt legatum, §. ſunt qui putant, ff. de his quib. ut indign. & leg. fin. 1. ration. ff. de inoffic. teſtam.*

(18) *Del Rey.* Vide *in §. ſunt qui putant, verſic. advocatum fiſci.* & nota iſtam leg. partitarum, cum dicit, *por pro, o mandado del Rey*, nam ex disjunctiva vult, quòd & ſi non neceſsitetur ex neceſsitate officii, excuſetur procurator, vel advocatus fiſci aſſumens hoc officium ſolùm pro utilitate fiſci, excuſabitur ergò quicumque procurator, vel advocatus, etſi non ſit ille, qui ad iſta eſt deputatus à Rege: & ſic extenditur diſpoſitio, *dict. verſic. advocatum fiſci.*

(19) *Guardador.* Adde *§. ſi tutor. inſti. de inoffici. teſta. & L. cum quædam mulier, ff. de adminiſtra. tutor.* ubi vide Bald. idem volentem in quolibet legitimo admiſtratore.

(20) *La ſeſta.* Adde, quæ tradit Azo. *C. de his, quib. ut indig. in ſumma, col. 4. verſic. eſt alia cauſa tertia.*

(21) *En poridad.* Secùs, ſi palam, ut *in leg. non intelligitur, in prin. ff. de jure fiſci*, ubi vide bonum textum, quando dicatur fieri clam, vel palam, & nota, quòd licèt fiat promiſsio de reſtituendo incapaci in publico inſtrumento: ſi tamen rogantur teſtes, & tabellio, ut teneant in ſecreto: dicitur fieri clam, ſecundum Bart. *in leg. non intelligitur, §. tacitè, ff. de jure fiſci. & in leg. in fraudem, ff. de his, quib. ut indig.* ubi ponit hæc verba. Idem dicerem, ſi fieret inſtrumentum publicum adhibitis teſtibus: & notario, in quorum fidem poſuit, quòd hoc ſecretum tenerent: tunc enim ſatis eſt tacitum fideicommiſſum, id enim dicitur fieri clam, quod taliter fit, quòd non poteſt devenire in notitiam adverſarii, ſecundum Bart. *in dict. §. tacitè*, & adde Decium, *conſil. 399. colum. fin.* & in dubio, quando non certificavit perſonam, cui reſtitueretur, eſt aliqualis præſumptio, quod reliquerit incapaci: non tamen tanta quod ſufficiat, niſi aliter probetur, ſecundum gloſſ. *in leg. Lucius, §. in teſtamento, ff. de legat. 1.* & ibi Barto. & idem Bart. *in leg. quem hæredi. in fin. ff. de reb. dub.* & licèt non ſufficiat hoc ad probandum tacitam fidem fuiſſe accomodatam: ſi tamen teſtator rogat hæredem, ut reſtituat, cui vellet: non poterit hoc caſu ſpurium eligere: quia tunc videretur capere à teſtatore, *L. unum ex familia, in principio, ff. de lega. ſecundo*, & tenet Barto. *in leg. fin. colum. 2. ff. de his, quibus ut indign.* vide etiam in iſta materia per Salycet. *in leg. etiam, verſic. item quæro, C. de fideicommiſ.* qualiter hoc probetur: & quid ſi teſtator habens filium ſparium, inſtituat uxorem, & roget, ut poſt mortem reſtituat, quibus velit: quæ poſteà inſtituit ſpurium filium teſtatoris, an præſumatur, quòd per eam fuit tacita fides ad hoc accommodata? Bart. dixit, quòd non, *in dict. §. in teſtamento*, qui etiam ita conſuluit per multas rationes in concilio, quod incipit, *Cæcus deſpoleto*, adde quæ notat idem Bart. *in leg. ſi his, qui, ff. de vulga. & pupil.* & tradit Alexand. *concil. 51.* incipit, *viſo themate ad fin. in 2. volum.* & quæ notat Bald. *in leg. eam, quam, col. 10. verſic. ſubjungitur talis, quæſt. C. de fideicom.*

(22) *Fijo.* Spurio, & incapaci, ut ſequitur, & adde *L. non intelligitur, §. tacite, ff. de jure fiſci*, & Bald. *in leg. etiam, verſic. modò quæro, C. ad leg. falcid.* Sed an ſi teſtator filio ſpurio reliquit palam applicetur fiſco? Vel remaneat apud hæredem ſcriptum, vel ad quos bona debeant devenire? Vide Bart. *in leg. fin. colum. 2. verſic. quæro,*

o a otro, que lo non podia heredar, (23) por que le era defendido por la ley. Ca, ſi el heredero cumplieſſe tal ruego, (24) o mandamiento del teſtador, e la entregaſſe al otro, perderia (25) por-

ro, & revooo in dubium, ff. de his, quib. ut indign. ubi etiam tractat, an ſit aliquis modus relinquendi filio ſpurio, vide ibi per eum.

(23) *Que lo non podia heredar.* Quid ſi poterat capere tempore teſtamenti, ſed non tempore mortis: vel è contra? Vide *L. non intelligitur, §. quando autem, ff. de jure fiſci, & L. in fraudem, §. 1. ff. de his, quib. ut indign.*

(24) *Cumplieſſe tal ruego.* Et inferius dicit, *e la entregaſſe*, innuit apertè iſta L. quòd ex ſola accomodatione tacitæ fidei de dando incapaci, ſi hæres ei non traderet hæreditatem: non aufertur hæreditas ab hærede, ut indigno, neque perderet hæreditatem, & ſecundum hoc ſuperflua eſſet diſputatio Bart. *in dict. leg. fin. ff. de his, quib. ut dign.* quid debeat facere in conſcientia ille, qui eſt tacitè rogatus de dando incapaci, ubi concludit legaliter, ut ipſe dicit loquendo ſalva ratione Theologorum, quod debeat dare fiſco ſecundum conſcientiam, neque poteſt dare ſpurio, vel retinere: quia tenendo, dicitur malæfidei poſſeſſor, *L. eum, qui, ff. eod.* malefidei eſt omne, quod non eſt ex fide peccatum eſt ut *in cap. fin. de præſcrip.* ex quo Bart. vult apertè, quòd ex ſola tacita fide, etiam abſque traditione, hæres patiatur iſtam pœnam, quod tamen dictum Bart. cum dicit non poſſe retinere in conſcientia, & quòd tenetur pandere fiſco, non caret ſcrupulo: cnm verus hæres ſit, & in pœnam, LL. hanc hæreditatem fiſco deferunt: & pœna in foro conſcientiæ non ſolvitur gloſſ. vulg. & notabi. *in cap. fraternitas, 12. quæſt. 2.* & contra hoc dictum tenet Diac. à Covarruv. *in ſuo epito. matrimoniar 2. part. cap. 8. §. 5. verſic. 5.* hinc conſtat, quòd ſecundum eum ipſe ſpurius poſsit in foro conſcientiæ talia bona retinere, ſi ſibi ab hærede tradantur, etiam ſi præceſsit fides de reſtituendo, vide ibidem *verſic. 3. infertur*, ſed fortè dictum Bart. verius eſt, ex quo iſte hæres non habet voluntatem defuncti, neque ſibi relinqueret, niſi fidem tacitam præſtitiſſet, unde non poteſt dici, quòd ſit verus hæres. Item quod ſubdit dictus Didacus, quòd ſpurius poteſt retinere, ſalva conſcientia, ſi ſibi ab hærede tradatur, videtur contra ea, quæ dixi ſupra ead. leg. in gloſſ. ſuper parte, *en poridad*, quod ſcilicèt iſte ſpurius non ab hærede videatur capere: ſed à teſtatore: & cum ſit incapax etiam in foro conſcientiæ tenebitur reſtituere, prout eriam ipſe Didacus fatetur, quòd ſpurius non poteſt cum bona conſcientia retinere res ſibi à patre donatas, vel relictas, ut tradit ubi ſupra, *verſic. 1.* & reſpondet ad gloſſ. *dict. cap. fraternitas.* Tu cogita ſuper his, & adde Lucam de Penn. *in leg. 1. C. de his, qui ſe defe. lib. 10. col. 2. ad fin.* ubi ponit quæſtionem, an ille, qui commiſsit aliquod crimen, propter quod debeat perdere bona ſua, ſi crimen ſit occultum, teneatur ipſe ſe deferre in foro conſcientiæ, & hoc revelare: & ibi tefert diſtinguentem Bar. an bona publicentur ipſo jure, vel per ſententiam: tu vide in hoc de confiſcatione ipſo jure, quod non liget in foro conſcientiæ, ut teneatur ſe prodere, quæ tradit Didacus à Covarruv. *in dicto ſuo tracta. matrimoniali, part. 2. cap. 6. §. 8.* & Jaco. Ceptimacenſis, *in ſuo tracta. de hæreſi. cap. 9. num. 27.* cum ſequentibus, & hoc etiam probari videtur *ex leg. non intelligitur, in princ. ff. de jure fiſci.* ubi totum pondus ſit in accommodatione tacitæ fidei de reſtituendo incapaci, & idem probatur *in §. quando autem*, probatur etiam *in dict. leg. eum qui in princ. ff. de his, quibus ut indig.* ubi habetur, eum qui tacitum fideicommiſſum in fraudem legis ſuſcepit, eos quoque fructus, quos ante litem motam percepit, reſtituere cogendum, reſpondi, quia bonæ fidei poſſeſſor fuiſſe non videtur, pondera verbum (quoque) nam expreſsè ſentit de hærede, qui poſsidebat, & adhùc non reſtituerat convento, item quia reputat eum malæ fidei poſſeſſorem, & ſic teneatur ad fructus etiam ante litem motam, hoc etiam probat text. juncta ſecunda expoſitione gloſſ. ibi *in leg. etiam, C. ad leg. falbid.* & ibi Salycet. expreſsè not. dicens not. quòd non expectatur, ut fidei accommodator ſolverit, ſed ſufficit, ut ſolùm fidem accommodaverit, ut pater ex ſecunda expoſitione, quam facit gloſſ. ſuper verbo, *adminiſtraſſe*, quod tenet cordi, hæc ſunt verba Salycet. probatur etiam hoc *in leg. Imperator, §. fin. ff. de fideicommiſſa. liberta.* hoc etiam probatur *in leg. in tacitis, ff. de lega. 1.* ubi Joan. de Imol. nota tria requiſita per illam leg. ut quis dicatur in fraudem fidem accommodare, ſcilicèt, quòd factum ſit clam, & quod hæres ſecreta cautione ſe obligaverit, & quod ſit fides accommodata de reſtituendo non capaci, & quod niſi prædicta interveniant, non habet locum aliqua pœna, & ſic, quòd ſolvat incapaci, vel ne, non eſt in conſideratione, ibique refert Jacob. de Aren. Rayner. & Bald. inferentes, quod ſi non interveniat cautio aliqua, ſed fortè nuda pollicitatio, vel nulla penitùs appareat cautio, quod tunc non habebit locum aliqua pœna, & quòd ſic Doctores prædicti videntur ſentire, quòd licèt hæres accommodaſſet tacitè fidem: ſi tamen ſe non obligavit cautione privata, vel chirographo, non habebit locum pœna: & per conſequens non applicabitur fiſco, quod dicit eſſe ſingulare in materia ſi eſſet verum, ipſe tamen tenet in hoc contarium *per dict. leg. non intelligitur, §. tacitè*, cum ibi notat. per Bart. & per Bart. *in leg. fin. ff. de his, quib. ut indig.* ubi gloſſ. & Bar. videntur velle, quòd nedum per cautionem privatam recognitam poteſt probari de accommodatione tacitæ fidei: ſed etiam per confeſsionem ejus, qui dicitur rogatus, & iſtud dictum Imol. videtur verius maximè ſtante, *L. ordina.* hujus regni incipienti, *e como quier*, hæc omnia probant peccatum hæredis, à quo pœna privationis deſcendit, conſiſtere in ſola fidei accomodatione tacita de reſtituendo non capaci, unde videtur, quòd iſta L. partitarum ſupplenda ſit juxta LL. juris communis, de quibus ſumpta eſt, cum in hoc nulla diverſitas opinionum fuit inter Gloſſatores, neque alios ſcribentes in jure communi. Et ſic, quod ſi hæres rogatus ſolvit non capaci, confiſcetur hæreditas, ut hic, & idem ſi non ſolvit, ſed tacitam fidem accommodabir de dando non capaci per dictas LL. & ſic ſecundum utramque expoſitionem gloſſ. *in dict. leg. etiam*, & quòd iſta L. in hoc nolit corrigere, quæ erant de jure communi, patet *ex leg. 5. titul. 11. infra ead. partit.* ubi punitur hæres ex ſola accommodatione tacitæ fidei, niſi ſit filius in poteſtate, vel ſervus teſtatoris, vel dic, quòd iſta L. partitarum decidar caſum ſingularem, qui non ita clarè reperiebatur deciſus de jure communi, ſcilicèt quòd ſi hæres ſecretò fuit rogatus de reſtituendo incapaci, non tamen conſtat, quòd hæres ſuam fidem ad hoc accommodavit: ſi tamen hæres proceſsit ad actum reſtitutionis in perſona indigni: tunc talis hæreditas reſtituta applicatur fiſco: & hæres perdit jus, quod in hæreditate habebat: ut enim hic vides, non dicitur, quòd hæres fidem accommodavit, ſed quòd rogamen tacitum teſtatoris implevit, reſtituendo incapaci, & licèt de hoc videatur caſus ſingularis *in leg. ſi poſtulante, §. fin. ff. ad Trebellian.* non tamen eſt ita clarus, & Bald. illum text. ad hoc allegavit *in leg. eam, quam, col. 6. C. de fideicom. verſic. ſed quæro*, ubi quærit, quid ſi dignus rogatus eſt reſtituere indigno, vel in minori parte digno? Et teſpondet, quòd ſi rogatus accommodavit tacitam fidem, ſuccedit fiſcus: ſed ſi non accommodavit, non ſuccedit, quòd dicit eſſe verum, ſi res ſtet in actu verbi, ſed ſi rogatus proceſsit ad actum reſtitutionis in perſona indigni, ſeu incapacis, tunc illud, quod teſtitutum eſt indigno, applicatur fiſco, *per dict. leg. ſi poſtulante, §. fin.* quem text. dicit unicum in jure, caſus ergò ille, qcando hæres accommodavit tacitam fidem de reſtituendo incapaci, non deciditur hic, & remanet ſub diſpoſitione juris communis, L. *commodiſsimè, cum ſimiiibus, ff. de libe. & poſthu.*

(25) *Perderia.* Libertates tamen in reſtamento relictæ debetentur, L. *Imperator, §. fin. ff. de fideicommiſſ. liberta.* &

porênde el derecho que auia en la heredad. E por qualquier deſtas ſeis razones ſobredichas pierde el heredero la herencia, e deuela auer el Rey: e por eſtas miſmas razones quel heredero deue perder la herencia, por eſſas miſmas perderian las mandas (26) aquellos a quien fueſſen fechas.

LEY XIIII.

Que galardon deue auer aquel que non puede ſer por derecho eſtableſcido por heredero, nin reſcibir manda, ſi alguno lo faze ſu heredero, o le manda algo, e el miſmo lo deſcubre ante que ſea acuſado dello.

Ley 6. tit. 8. lib. 5. Recop. Ley 3. tit. 5. lib. 2. Recop.

SI alguno de aquellos a quien defienden las leyes deſte nueſtro libro, que les non pueden fazer mandas, nin eſtableſcer por herederos, acaeſciere que gela fagan encubiertamente, ſegund diximos en la ley ante deſta, ſi eſte atal fuere a la Corte del Rey, (1) e dixere aſsi: Tal manda que me fizo fulano ome, ſegund me fazen entender, non la puedo auer ſegund derecho: fazed della lo que touiederes por bien. Por eſta bondad que fizo, en deſcobrir (2) lo que le era mandado en poridad, que lo non quiſo reſcibir (3) contra defendimiento del derecho, dezimos, que deue auer la meytad, (4) a lo menos, de lo que le fue mandado, o de la herencia, (5) en que fue eſtableſcido por heredero en teſtamento de otro.

LEY XV.

Por que razones ſe puede eſcuſar el heredero, que non pierda la herencia, maguer non ſea vengada la muerte del teſtador, a quien hereda.

VEngança, diximos, que es tenudo de demandar el heredero, de la muerte del teſtador. E ſi non lo fizieſſe aſsi, que pierde porende la heredad que deuia auer del. Pero coſas y ha, en que la non pierde por tal razon. Eſto ſeria, como ſi el heredero querellaſſe la muerte; mas el Juez, o el Señor de la tierra, non qui-

& non veniunt prælegata in bonis, quæ auferuntur ex cauſa fideicommiſſ. L. *eum, qui, §. fin. ff. de his, quibus ut indig.* & numquid ille, qui tacitam fidem accommodavit in uno nummo, cenſeatur indignus tota hæreditate? Bal. quòd ſic *in leg. etiam, C. ad leg. falci.* ſed in conrrarium eſt textus, *in leg. hæres, qui certam, ff. de his quib. ut indign.* Quid autem ſi teſtator, qui tacilè rogavit, erat Preſbyter: hæres verò inſtiturs laicus, qui bona reſtituit, ſeu tacitam fidem accommodavit: cui fiſco, an Eccleſiæ, vel imperii bona applicentur? Bald. *in leg. ſi quis presbyter, C. de Epiſcop. & Cleric. verſic. 2. inducitur*, iſta L. dicit, quòd fiſco regio, ex quo bona auferuntur de manu hæredis laici, & cui erat jus quæſitum: ſi tamen hæres eſſet preſbyter, applicarentur Eccleſiæ ſecundum eum, qui arguit à ſententia judicis ad ſententiam legis: quia cum per ſententiam judicis bona Clericorum non poſſunt fiſco Imperii applicari, ſic idem eſt dicendum in ſententia legis: & cum dictis Bald. tranſibit ibi Paul. de Caſtr. & Joan. de Plat. *in leg. 1. col. 2. C. de bon. vacan. li. 10.* & nota, quòd licèt teſtator roget ſecretò hæredi, ut de bonis propriis det tantùm incapaci, habebit locum hæc pœna, ſi tantùmdem hæredi à teſtatore relinquitur, quantum rogatur reſtituere ſecundum Joan. de Plat. *in leg. 1. circa fin. verſic. item limita, C. de delato. lib. 10. per leg. ſed ſi hoc, §. 1. ff. de condit. & demonſtra.*

(26) *Las mandas.* Nota benè iſtam regulam, quæ etiam probatur ex juribus allegatis ſuperius in qualibet ex prædictis ſex cauſis.

LEX XIIII.

Si incapaci teſtator aliquid relinquat fraudulenter jure inſtitutionis, ſive aliàs, & is antequam recipiat regis curiæ, hoc revelet: habebit in præmium medietatem hereditatis, vel legati ad minus. Hoc dicit.

(1) *A la Corte del Rey.* Non aperit coram quo delatio ſit facienda, & de jure communi iſta delatio fieri debebat coram procuratore Cæſaris, ut *in leg. 1. C. de his, qui ſe defer. lib. 10. & in leg. 1. & 2. C. ubi cau. fiſcal.* fortè in regno ſufficiet, ſeu fieri deberet coram his, qui præſident in judiciis terum fiſcalium, & patrimonii regni: qui vulgò dicuntur *Contadores Mayores*, qui videntur ſucceſsiſſe in locum procuratoris Cæſaris cum cognoſcant de cauſis fiſcalibus, & inter fiſcum, & privatum, prout de jure communi faciebat procurator Cæſaris, & ſic in audientia iſtorum debet fieri iſta delatio, & non videtur ſufficere, ſi fiat coram procurarore fiſcali, prout etiam tradit Lucas de Penna, *in leg. 1. ad finem, C. de his, qui ſe defer. libr. 10.* vel dic, quòd poteſt fieri iſta delatio coram procuratore Regis, vulgò dicto, *Mayordomo Mayor*: ad iſtum namque pertinet inquirere, & ſcire reditus, & jura Regis, ut habetur in *leg. 17. titul. 9. 2. partit.* & videtur ſucceſiſſe in locum procuratoris Cæſaris, & huic dicto conſonare videtur, *L. 16. infra eodem*, non tamen ut videmus, de facto cognoſcit de cauſis, ſicut cognoſcebat procurator Cæſaris, vel dic, quòd ſufficiet, ſi delatio fiat in Regio Conſilio: & cum iſta L. non exprimat coram quo fiat, ſed tantùm dicat, ad Curiam Regis: videtur, quòd ſufficeret in quocumque Auditorio Regali ſe deferat: ita quòd etiam procuratori fiſci notificetur, ut cauſam proſequatur, ut notat gloſſ. *in leg. 1. in princip. ſuper parte receſſum, ff. de jure fiſci.*

(2) *En deſcobrir.* Statuitur præmium ſe deferenti, ut hic, & *in leg. 1. C. de his. qui ſe defer. lib. 10. & in leg. edicto. ff. de jure fiſci, & in leg. Senatus, §. 2. & in leg. cum tacitum, ff. de jure fiſci*, ſic etiam revelantibus proditionem præmium aſsignatur *in leg. quiſquis, C. ad leg. Juliam majeſtat. leg. in teſtament.* & ibi Bald. ubi etiam de revelantibus occiſores, *ff. de hæredib. inſtitut.* Adverte tamen, quòd quidam ſunt ita totaliter incapaces, quod & ſi ſe deferant, non conſequuntur præmium, ut hæretici: damnati in metallum: deportati, ut notat gloſſ. 1. *in leg. 1. in prin. ff. de jure fiſci.* & vide *eod. tit. L. edicto. §. eos.*

(3) *Que lo non quiſo reſcibir.* Innuit, quòd ſi jam recepit, quod & ſi ſe deferat, non conſequetur præmium: contrarium tamen habetur, *in leg. edicto in principio, ff. de jure fiſci*, & ita etiam eſt intelligenda iſta L. cum ſit eadem, imò, & major ratio, cum durius ſit relinquere jam habita, & poſſeſſa, quam habenda, & nota, quod iſta confeſsio ſufficit quodad ſui præjudicium, licèt quoad præjudicium aliorum, non ſufficiet abſque alia probatione, ut declarat Bartol. *in dict. leg. edicto, in principio.*

(4) *La meytad.* Adde, *dict. leg. cum tacitum, & L. ſenatus, §. ſenatus Adriani, ff. de jure fiſci, L. tamen, 1. C. de his qui ſe defer.* dicit tertiam quæ loquitur in hærede rogato, non in fideicommiſſorio, ideo diſtingue, ut per Alberic. & Bartol. *in dict. §. ſenatus*, & per Joann. de Plat. *in dict. leg. 1.* & per Angel. Aret. *in princip. inſtit. de fideicommiſ. hæredit.*

(5) *Herencia.* Intellige dimidiam dodrantis, ut *in dict. leg. cum tacitum*, & vide in materia diſtinctionem Bart. & aliorum quos ſupra in gloſſ. proxima retuli.

LEX XV.

Si hæres accuſat occiſorem ejus cui ſucceſsit, & judex ei juſtitiam non adminiſtravit: aut ſuccumbens, non appellatur, vel ſi occiſor non invenitur: aut hæres eſt minor, xxv. annorum, nec accuſavit non aufertur ei hæreditas propter hoc. Hoc dicit.

quiſieſſe (1) llegar la querella a derecho. Eſſo miſmo ſeria, ſi acuſaſſe a aquellos que ſoſpechaſſe que le auian muerto, e dieſſen la ſentencia contra el heredero, aſſoluiendo los acuſados, e quitandolos de la acuſacion que auian fecho dellos. Ca, maguer non ſe alçaſſe (2) de tal juyzio, non perderia porende la heredad. Otro tal ſeria, ſi el heredero fueſſe menor (3) de veinte, e cinco años; o ſi aquellos que ouieſſen muerto al teſtador, non podieſſen ſer fallados, (4) para fazer juſticia dellos. Ca, por qualquier deſtas razones ſobredichas en eſta ley, que non fueſſe tomada vengança de la muerte del teſtador, non perderia la heredad porende: porque ſe entiende que non finco por el.

LEY XVI.

Como, quando el Rey, o ſu Mayordomo, recabda las herencias de los herederos, que non las mereſcen, a que dizen en latin, Indigni, es tenudo de pagar las debdas, e las mandas, a los que fueren ſeñores dellas.

LA deſconoſcencia, e el yerro que el heredero faze, en non querer vengar por juyzio la muerte de aquel a quien hereda, non deue empeſcer a los otros, que non auian culpa. E porende dezimos, (1) que el Mayordomo, (2) o el Procurador de la Camara del Rey, que ouiere a recabdar lòs bienes que eſtos atales deuen heredar, aſsi como ſobredicho es, porque los non mereſcen auer, que deue pagar las debdas (3) que fincaron del teſtador, faſta en aquella quantia, que montare lo que el reſcebio (4) de la herencia. Otroſi dezimos, que deue pagar las mandas (5) que fueren eſcritas en el teſtemento del finado, faſta en aquella ſuma, que montare lo que la Camara del Rey reſcibio de aquellos bienes; tirando ende la quarta parte (6) para el Rey, ſegun que la deue retener para ſi el heredero: e eſta quarta parte ſe deue ſacar de las mandas, quando non fincare tanto de la heredad, de que ſe podieſſe entregar della.

LEY XVII.

Por quales razones, la herencia que el heredero perdieſſe por yerro que ouieſſe fecho, non la deue auer el Rey.

Fermosinus in vale gat. 36. n. 4. et 14. pag. 169. Carillo lib. 2. Controv. cap. 16. n. 44.

CVydarian (1) algunos, que todas las coſas que ſon tomadas a los que las non mereſcen, que deuen ſer de la Camara del Rey. E porende dezimos, que coſas y ha, (2) en que non ſeria. E eſto ſeria, como ſi dixeſſe el teſtador, e mandaſſe a algun ome alguna coſa ſeñaladamente; e deſpues deſto dixeſſe, que rogaua a aquel ome, que fueſſe Guardador de ſus fijos; a que llaman en latin, Tutor. Ca, ſi eſte atal non quiſieſſe ſer Guardador de los moços, non mereſcia auer la manda. Pero tal manda que ſe toma a eſte, por razon que era deſconoſciente al fazedor del teſtamento, ſera de los huerfanos (3) ſobredichos, e non del Rey. Otroſi dezimos, que ſi algun ome furtaſſe el teſtamento en que le ouieſſe fecho alguna manda, que la pierde (4) por eſta razon, e que deue ſer de los herederos del teſtador, e non del Rey. E aun dezimos, que ſi el teſtador eſtableſciere por ſu heredero a alguno, cuydando ſin dubda ninguna, que era ſu fijo; que ſi deſpues de la muerte del teſtador fueſſe ſabido en verdad, que non lo era, perderia (5) porende el heredero tal heredad: porque non la mereſce auer, pues que ſabido es verdaderamente, que non es ſu fijo del finado. Pero tal herencia como eſta non ſeria del Rey, mas de los parientes mas propincos del teſtador, ſi los ouieſſe. E ſi parientes non ouieſſe, eſtonce deue ſer del Rey. Eſſo meſmo ſeria, ſi algun Chriſtiano eſtableſcieſſe por ſu heredero a algun Herege, o Moro, o Judio. (6) Ca, la heredad en que fueſſe eſtableſcido por heredero alguno deſtos ſobredichos, auerla y an los mas propincos parientes (7) del teſtador, e non el Rey, maguer eſtos atales non la mereſcieſſen auer. Otroſi dezimos, que quando algun fijo fueſſe ſin piedad, que non quiſieſſe penſar de ſu padre, que fueſſe furioſo, o deſmemoriado, podiendolo fazer, e penſaſſe otro eſtraño del, ſegun diximos de ſuſo en las leyes (8) que fablan en eſta razon; que porende pierde la heredad, como ome que la non mereſce auer. Con todo eſſo, tal herercia como eſta non ſeria del Rey, mas de aquel eſtraño ſobredicho, que penſo del, dandole lo que le era meneſter en ſu vida. Eſſo miſmo ſeria, ſi algun ome yoguieſſe en catiuo, e el fijo, o el otro que lo ouieſſe a heredar, non lo quiſieſſe ſacar de catiuo, aſsi como de ſuſo diximos. Ca, maguer eſte atal perdieſſe la heredad, e non la mereſcieſſe auer por tal razon como por eſta, non ſeria del Rey; mas deue ſer dada para ſacar catiuos, aſsi como ya diximos. (9)

TITULO VIII.

De como puede quebrantar el Teſtamento aquel que es deſeredado en el a tuerto; a que dizen en latin, Querela inofficioſi Teſtamenti.

DEſeredan a tuerto, a las vegadas, los que ſuben por la liña derecha, a los que deſcienden dellos. Otroſi, los que deſcienden por la liña derecha, heſeredan en eſſa manera meſma a los que ſuben por ella. E porende, deſpues que en el Titulo ante deſte moſtramos las razones, por que ome puede deſeredar a aquellos que auian derecho de heredar ſus bienes, ſi les ouieſ- *Leye 1. y tit. lib. Re.*

(1) *Non quiſieſſe.* In ſupremo domino, vel judice ex cujus negligencia non eſſet ſuperior, cui fieret querela de negligentia, vel judicis malitia plane procedit, ſi vero eſſet judex inferior, querelandum eſſet coram ſuperiori, nam ſi inferior gravat denegando jus, poteſt adiri ſuperior: ut cogat judicem, ut parti petenti reddat jus, ut *in authent. ut different. judic. §. ſi vero, col.* 9. vel ut ipſe ſibi juſtitiam faciat cum ex negligentia devoluatur juriſdictio ad ſuperiorem, ut *in authent. de quæſtio. §. ſi vero forſan.* & ibi Bart. *col.* 6. & per Joann. de Plat. *in leg. nemo carcerem, C. de exactor. tribu. lib.* 10.

(2) *Non ſe alçaſe.* Adde *L. propter veneni, §. fin. ff. ad Syllan.* & intellige ſecundum Bart. ibi, quando ſententia eſt bene lata: vel eſt dubium, quia tunc præſumitur pro ſententia, vel ſi excuſaretur propter inopiam, alias ſi male eſſet lata appellare tenetur, & etiam tenetur ſi pars adverſa appellavit, ei reſpondere ſecundum gloſſ. & Angel. ibi & ſi appellavit proſequi tenetur, *L. minoribus, C. de his quibus ut indign.*

(3) *Si el heredero fueſſe menor.* Adde *L. minoribus, C. de his quibus ut indign.*

(4) *Non podieſſen ſer fallados.* Adde *L. tertiam, §. ſi quis ignorans, ff. ad Syllania.*

LEX XVI.

Hæreditate per regem ab hærede defuncti necem, non vendicante, evicta hæres ſatisfaciet creditoribus, juxta vires hæreditarias, & legatariis retenta falcidia quam erat hæres habiturus. Hoc dicit.

(1) *Dezimos.* Proſequitur nota, per Azo. *C. de his quib. ut indign. in ſumma, col. fin. verſic. & eſt ſciendum.*

(2) *El mayordomo.* Facit ad id, quod dixi ſupra *eod. L.* 14. *in gloſſ.* 1.

(3) *Las debdas.* Adde *L. non poſſunt, ff. de jur. fiſc.*

(4) *Lo que el reſcibio.* Et ſic, fiſcus licèt non conficiat inventarium, non tenebitur ultra vires hæreditatis ut hic & *in dict. leg. non poſſunt, & in leg.* 1. *§. an bona, ff. de jure fiſci*, ubi hoc notat Bart. & Alber. *in dict. leg. non poſſunt*, colligit, quod ſi alicujus malefactoris bona ab fiſcum perveniant, non tenetur ultra quam ad eum pervenit, & intellige quando jure devolutionis quia vacantia, ſeu confiſcationis fiſcus ſuccederet: quia tunc non dicitur in hæreditate ſuccedere, *L.* 3. *§. eadem conſtitutio, ff. de fideicommiſſar. liber.* cum gloſſ. ibi, & ideo non tenetur ultra vires hæreditatis, ut *in dict. leg.* 1. *§. an bona, & hic*, & ita intelligit Bart. *in rub. ff. de acquir. hæred. verſic. & ex hoc apparet*: unde ſecus eſſet, quando fiſcus ſuccederet, ut hæres, & jure hæreditario.

(5) *Las mandas.* Adde *L. cum fiſco, ff. ad Syllania. & L. dicitur, ff. de jure fiſci.*

(6) *La quarta parte.* Adde *L. Marcellus, §. final. ff. ad Trebellian.*

LEX XVII.

Si legatarius conſtitutus tutor in teſtamento recuſet officium, perdit legatum, pupillo applicandum: & ſi teſtamentum celat perdit legatum hæredi acquirendum. Item hæres tanquam filius inſtitutus, ſi apparet non eſſe filium, perdit hæreditatem conſanguineis defuncti proximioribus applicandam: quibus non exiſtentibus regi applicatur, idem ſi infidelis, vel hæreticus inſtituatur. Item filio patrem furioſum alimentare nolente, applicatur hæreditas extraneo de eo curante, & hærede captivum non redimente diſtribuitur hæreditas in redemptione captivorum. Hoc dicit.

(1) *Cuydarian.* Proſequitur notata per Azo. *in ſumma, C. de his quib. ut indig. col. fin. verſic. præter hoc ad majorem notitiam hujus tituli*, & vide notab. per Bartol. *in leg. fin. pen. & fin. col. ff. de his quib. ut indign.* & per gloſſ. *in leg. hæreditas, C. eod.*

(2) *Coſas y ha.* Regula ergo erit ex iſta L. quod quidquid aufertur ab indigno, applicatur fiſco, adde *L. Papinianus, §. meminiſſe*, & ibi gloſſ. & Bart. & Paul. *ff. de inoffic. teſtam.* ubi Paul. limitat, & intelligit, quando propter ſuum delictum erat indignus, alias ſecus, ut *in leg. penult. C. de lega.* 1. *C. de ſecundis nupt. L. ſi pater, C. de hæredibus inſtituend.* idem tenet Bart. *in leg. aufertur, in principio, ff. de jure fiſc.* & adde ad *dict. regulam, L. qui contra*, & ibi Bald. *C. de inceſt. nupt.* hæc regula, limitatur, ut hic vides in multis caſibus: tu etiam limita in hærede indigno inſtituto, qui non adeat, ſed repudiet hæreditatem: nam tunc hæreditas non applicatur fiſco, ita Bart. per text. ibi *in leg. ejus, §.* 1. *ff. de jure fiſci*, cum enim indignus non acquiſierit, non poteſt dici, quod auferatur ab eo, Bald. tamen *in leg. eam quam, C. de fideicom. col.* 2. *verſic. quæro quid ſi teſtator*, limitat hoc niſi indignus repudiaverit in fraudem fiſci, quod dicit, præſumi ſi hæreditas erat locuples, vel expediens fiſco, allegat, *L. cum fiſco, ff. ad Syllan.* quod tamen ipſe limitat, quando indignus vivat adhuc tempore mortis teſtatoris: ſecus, ſi deceſsit ante mortem: quia ratione indignitatis, nihil poſſet auferri: cum dies indignitatis non ceſſerit *L. fin. §. fin. ff. de his quib. ut indign.* quod habetur tamen per gloſſ. & Bart. *in leg. ſi ſequens, in princ. ff. ad Syllan.* videtur his dictis obſtare, cum loquitur ibi quando hæres fuiſſet jam negligens in vindicanda nece defuncti: & ſic ex negligentia jam erat jus quæſitum fiſco: & ſic eſt præſumptio, quod in fraudem fiſci non adeat: & ſic vult quod hæreditas indiſtincte auferatur ab indigno, ſive adeat, ſive non adeat. Idem etiam tenet Bartol. *in leg.* 1. *in* 4. *quæſt. princ. verſic. item quæro*, quid ſi hæres inſtitutus eſſet indignus, *ff. de vulg. & pupil.* ubi Alexand. *col.* 11. dicit iſtam eſſe communem opinionem, Socin. etiam ibidem 34. *col. verſic. circa* 7. *quæſt.* Bart. aſſerit hanc eſſe communem concluſionem, quod fiſcus auferat hæreditatem ab indigno etiam excluſo ſubſtituto: quam limitat ut non procedat in eo, qui nullo modo eſt capax, quia tunc fiſcus non ſuccedit, *L.* 1. *C. de hæred. inſtit.* Secundo limita, ut procedat quando inſtitutus recuſavit, vel infraudem fiſci diſtulit adire: ſecus, ſi mortuus fuiſſet hæreditate ſine fraude non adita: quia tunc fiſcus non admititur, ſed ſubſtitutus. Tertio limita, niſi iſtitutus repudiaret, antequam fieret indignus, *L. antequam, ff. ad Syllan.* & voluit Bart. *in dict. leg. ſi ſequens.* Quarto limita, niſi datus eſſet ſubſtitutus hæredi indigno in eo, quod capere non poſſet, ut tenet Angel. per illum text. *in leg.* 2. *C. de hæred. inſtit. & in leg. in tempus, ff. eod.* & licèt Socin. contra iſtam ultimam limitationem arguat ex eo, quod expreſsio ejus quod tacite ineſt, nihil operatur: & non ſolvat: poteſt dici, quod iſta expreſſio eſt per alium modum quam tacite inſit, cum dicit in eo quod capere non poſsit, quod verbum poteſt comprehendere etiam in capacitatem ſupervenientem ex indignitate: quod non comprendit id quod tacite ineſt, ſcilicet ſi non adierit, vel adire non potuerit, quòd refertur ad aliam incapacitatem, quæ non proveniat ex indignitate ad quam L. in iſto tacito non habuit conſiderationem: teſtator vero exprimens ſic.

(3) *Sera de los huerfanos.* Adde *L. poſt legatum, §. amittere, ff. de his quib. ut indig.* quando enim indignitas alicujus reſpicit favorem certæ perſonæ: illud quod ſibi aufertur à lege, applicatur illi perſonæ, *L. pen. C. de lega. & in dict. §. amittere*, ubi Bart. quid autem ſi pœna privationis imponatur à teſtatore? Vide *L. uxorem, §. hæres, de lega.* 3. & quid ſi teſtator alias erat legaturus, & ſi non eſſet tutor? Vide per Ang. & Alexand. poſt gloſſ. ibi *in leg. pen. C. de legat.*

(4) *La pierde.* Concord. *cum L. ſi legatarius, C. de legat.*

(5) *Perderia.* Adde *L. ſi pater, & L. nec apud, C. de hæredib. inſtit.* vide in materia, L. 12. *tit.* 3. *ead. partit.* & quæ ibi dixi.

(6) *Herege, moro, o judio.* Habes hic expreſſum, quòd judæus, nec paganus non poteſt hæres inſtitui, nota ad ea quæ dixi *in leg.* 4. *tit.* 3. *ſupra ead. partit.*

(7) *Los mas propincos parientes.* Nota bene, nam text. *in authent. idem de neſtorianis, C. de hæretic.* quem ad hoc allegat Azo. *C. de his quib. ut indign. in ſumma, col. fin.* non ita bene probat.

(8) *Leyes.* Vide *ſupra eod.* L. 5. ibi, *e otroſi dezimos.*

(9) *Diximos. Supra eod.* L. 6,

TITULUS VIII. DE INOFFIC. TESTAM.